

Akční plán politiky v oblasti závislostí 2023-2025: Na vědeckých důkazech založený důraz na prevenci a léčbu a ambice v podobě regulovaného trhu s návykovými látkami

Nový Akční plán politiky v oblasti závislostí je ambiciózní a průlomový. Filozofie akčního plánu je postavena na přístupu harm reduction, tedy minimalizaci škod. Definuje cestu racionální regulace a prevence největších rizik, nikoli nereálné politiky abstinence v celé společnosti. Počítá také s navýšením finančních prostředků do oblasti preventivně-léčebných služeb, velké systémové změny v jejich zajištění a s regulací návykových látek podle míry jejich škodlivosti. Ambicí je zavedení přísně regulovaného trhu s vybranými návykovými látkami s doloženým nižším veřejnozdravotním rizikem a s konopím, jehož podobu nyní připravuje expertní skupina. Akční plán počítá také s tlakem na snižování černého trhu, s revizí daní ze závislostních produktů a jejich efektivním výběrem, což by mohlo přinést ročně až 11–15 miliard Kč do státního rozpočtu.

Praha, 5. 4. 2023 – **Vláda dnes schválila Akční plán politiky v oblasti závislostí 2023–2025. Plán reaguje na aktuální situaci a stanovuje témata, kterým by se Česká republika měla v tomto období prioritně věnovat. Usiluje o dosažení cíle Národní strategie prevence snižování škod spojených se závislostním chováním 2019–2027 a vychází z programového prohlášení vlády, které se historicky poprvé zabývá řešením problematiky závislostí.**

Programové prohlášení vlády z 6. ledna 2022: „Při řešení problematiky závislostí budeme uplatňovat politiku postavenou na vědecky ověřeném a vyváženém konceptu prevence rizik a snižování škod, přičemž zajistíme dostatečné financování jak preventivních programů, tak i služeb a regulace návykových látek, které bude odpovídat míře jejich škodlivosti.“

Prvním prioritním tématem Akčního plánu je zajištění dostupné sítě služeb prevence a léčby závislostí. Plán má ambici připravit zásadní systémové změny v jejich zajištění a financování, včetně projednání návrhu tzv. Adiktologického zákona. Navýšení finančních prostředků do oblasti preventivně-léčebných opatření může veřejným rozpočtům uspořit významné společenské náklady, které mohou podle odhadů ročně dosahovat až 250 miliard Kč. Nejvíce nákladů jde na vrub kouření a užívání alkoholu. S alkoholem se pojí také největší sociální dopady. Zároveň se v 90. letech rozpadla síť pomoci a léčby závislosti na alkoholu a od té doby nebyla nahrazena. Akční plán zdůrazňuje také podporu výzkumu a nových přístupů k řešení závislostí.

„Prevence a léčba je stále podceňovaný nástroj, i když víme, že z dlouhodobého hlediska ušetří nejvíce finančních prostředků,“ říká **národní koordinátor pro protidrogovou politiku Jindřich Vobořil** a dodává: „Národní politika prevence závislostí se nedá dělat bez peněz. Proto jsme přišli s realistickým plánem, jak výrazně navýšit prostředky do státního rozpočtu a přitom část budeme žádat do systému prevence a sítě pomoci.“

Akční plán musí reagovat na současné poznatky a trendy a tak musí revidovat modely regulace trhu s návykovými látkami a hazardními hrami podle míry jejich škodlivosti. Cílem je předcházet rizikům spojeným se zcela nekontrolovaným legálním či naopak nelegálním trhem a omezit dostupnost návykových látek osobám mladším 18 let. Počítá proto s přípravou návrhu přísně regulovaného trhu s konopím v prostředí České republiky, včetně zevrubného hodnocení dopadů regulace konopí. „Máme již dost čísel k tomu, abychom věděli, jak regulovat efektivně. Nejzranitelnější skupina jsou v tomto smyslu děti a mladí lidé. Mix systému prevence, daňové regulace a cenotvorby, a dostupné sítě včasné pomoci neukončí problém se závislostmi. To možné není a je to nerealistická a někdy až škodlivá ideová ambice. Dopady ale dokážeme výrazně snížit a to jak ty sociálně-zdravotní, tak také ekonomické,“ říká **národní koordinátor Jindřich Vobořil**.

S tím souvisí téma efektivního nastavení daní u produktů se závislostním potenciálem. Podle Akčního plánu by zdanění těchto produktů mělo zohledňovat různou míru jejich škodlivosti. Efektivním výběrem daní chce, včetně práce se stínovou ekonomikou, přinést ročně mezi 11–15 miliardami Kč do státního rozpočtu. Daňový systém v politice v oblasti závislostí vnímá také jako nástroj, který přináší zdroje k financování preventivně-léčebných opatření, a to primárně z výnosu spotřební daně, zejména z tabákových a nikotinových výrobků a jejich alternativ, alkoholických nápojů, daně z hazardních her, případně z regulovaného trhu s konopím.

„Různé návykové látky, nebo hazardní hry, mají různou míru škodlivosti a je na místě rozlišovat míru regulace podle evidence, kterou již dnes máme k dispozici,“ vysvětluje **národní koordinátor pro protidrogovou politiku Vobořil**.

Akční plán zdůrazňuje prosazování principů vyvážené politiky v oblasti závislostí také na mezinárodní úrovni v návaznosti na předsednictví České republiky v Radě EU v r. 2022. Cílem je účinná a racionální politika založená na vědeckých důkazech. U nelegálních drog cílí na témata dekriminizace a destigmatizace jejich uživatelů a dodržování lidských práv, v oblasti tabáku na podporu politiky harm reduction, tj. snižování škod.

V souvislosti s ukrajinskou krizí a uprchlickou vlnou se plán věnuje dopadům na situaci v oblasti užívání drog v ČR. Je proto potřeba navýšit kapacitu některých typů adiktologických služeb, zejména nízkoprahových programů s cílem posílit distribuci harm reduction materiálu, testování na infekční nemoci a zvýšit dostupnost jejich léčby, zejména hepatitidy typu C.

Akční plán citlivě zvažuje rovnováhu mezi potřebnými regulativními opatřeními a svobodou jednotlivců, princip svobodného trhu a míru škodlivosti jednotlivých závislostních produktů. K plnění prioritních témat budou rozpracovány konkrétní kroky, které budou předloženy ke schválení Radě vlády pro koordinaci politiky v oblasti závislostí do konce června 2023.

Kontakty pro média:

Mgr. Jindřich Vobořil, národní koordinátor pro protidrogovou politiku

M +420 725 805 865, E-mail voboril.jindrich@vlada.cz

Žádosti o rozhovor a otázky je možno zasílat prostřednictvím Davida Hluštíka, hlustik.david@vlada.cz,

+420 602 244 776

Akční plán politiky v oblasti závislostí 2023–2025 v plném znění bude zveřejněn na stránkách Rady vlády pro koordinaci politiky v oblasti závislostí (rvkpp.vlada.cz) pod záložkou [Národní strategie a akční plány](#) poté, co bude zveřejněno číslo usnesení vlády, kterým byl schválen.